

(Saadia and Vitri) לפי שאמרו חכמים (ברכות לד.) לעולם לא ישאל אדם צרכיו לא בג' ראשונות ולא בג' ברכות אחרונות. ושטות הוא שהרי האי טעמא לא הוי אלא למתפלל בלשון יחיד אבל בשביל הציבור שרי אבל נראה שאין לאומרו מטעם אחר משום דאמרו חכמים (פסחים קיז:) דכל דבר דהוי בלהבא תקנו בלהבא ובדבר דהודאה הוי לשעבר ומשום הכי תקנו בה על הנסים דהוי לשעבר... בשחר מתפלל שמונה עשרה ברכות ואומר על הנסים בהודאה ואין אומר "כשם" לפי שכל הברכה אינה אלא לשעבר וא"כ אין לומר בה דבר שלהבא.

This is the second time that we found that תוספות objected to a נוסח התפלה even though the קדמונים had presented the נוסח. The first objection was to the לשון in כל נדרי referring to vows of the prior year. From the לשון of על הנסים as found in our סידורים, we can conclude that the opinion of תוספות was once again accepted. The acceptance, however, was not immediate. The כל בו wrote that both versions were acceptable:

אמנם כך היא הנוסחה ברוב התפלות הזקנות, ונוסח הרמב"ם ז"ל, וכן כתב הרב אשר ז"ל הלכך דעביד כמר עביד ודעביד כמר עביד.

Today סידורים do not conclude על הנסים with "כשם". It can be argued that adding the letter ו"ו to either the words "על הנסים" or "בזמן הזה" creates a substitute for the "כשם" endings. If you read מודים and על הנסים continuously as a single prayer when על הנסים begins with a ו"ו, you notice that the last three lines of מודים begin... ועל נשמותינו... ועל; ועל נשמותינו... ועל נפלאותיך...; and נסידך... Without the ו"ו, there is no merger. על הנסים separates itself from מודים. You want the על הנסים prayer to merge with מודים because מודים contains within it an acknowledgment that הקב"ה performs miracles each day. When על הנסים stands alone, it is substantively deficient because it does not carry the message that the רבונו של עולם does or potentially can do נסים each day. That is arguably why the סידור of רב יעקב מעמדין presents the על הנסים for על הנסים by beginning with "ועל" [see also (א) משנה ברורה תרפב' (א)].

The Sephardim begin על הנסים without a ו"ו and add a ו"ו before בזמן הזה. בזמן הזה על הנסים then reads: שעשית לאבותינו בימים ההם ובזמן הזה. With that change in נוסח, על הנסים contains an acknowledgement that the רבונו של עולם performed miracles for our forefathers in their days and performs miracles for us in our time.

TRANSLATION OF SOURCES

סידור רב עמרם גאון - In the same manner as You performed for them, so perform for us, G-d our G-d, wonders and miracles at this time and we will acknowledge Your great name.

רב סעדייה גאון - In the same manner as You performed miracles for the earlier generations so too You should perform miracles for the later generations and save us at this time as in their time.

מהזור וטרי - In the same manner as You performed miracles and wonders for the earlier generations in their time at this time of year so too G-d, our G-d should perform miracles and wonders for a good purpose in our time.

תוספות מס' מגילה, דף ד', עמ' א', ד"ה: פסק - And says על הנסים in שמונה עשרה in the blessing of Thanksgiving. There are those who do not recite the "כשם" prayer that Amrom, Saadia and Vitri included because our sages taught in Tractate Brachot: never should one make a personal request in the first three Brachot of שמונה עשרה or in the last three Brachot of שמונה עשרה. That is a foolish objection because that reasoning applies only to an individual who is making the request but does not govern when the congregation as a unit is making the request. However it does appear that one should not recite the "כשם" prayer because of another reason based on what our sages held in Tractate Pesachim that any matter which concerns the future should be recited in the blessing that focuses on the future. The blessing of Thanksgiving focuses on the past. That is why they established that we should recite על הנסים in that blessing. In the morning, one should recite שמונה עשרה and say על הנסים in the blessing of Thanksgiving but should not say the prayer of "כשם" because the whole blessing concerns past events. Therefore, one should not recite at that point any matter that concerns the future.

כל בו - Nevertheless that is the language of the prayer in the ancient prayer books, and the language of the prayer according to the רמב"ם; so too wrote Rabbi Asher. Therefore, one can follow the opinion of one or the opinion of the other.